

Барвінок М.В.

ВІЛЬНЕ ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ОСВІТІ

На сьогодні програмне забезпечення проникло в усі сфери життя людини. Телефони, касові та платіжні термінали, камери спостереження – усі ці пристрої пов'язані між собою глобальною мережею й управляються програмами. Програмне забезпечення, яке керує цими пристроями, стає все складнішим, у будь-якої програми тепер є багаторічна історія.

Програмне забезпечення застосовується в державних установах, в армії, в освіті, на пошті, в офісах тощо. У цих установах програми дозволяють прискорити обмін інформацією, підвищити його надійність і якість.

Тим часом, виробники диктують користувачам, коли потрібно змінювати програми свого виробництва, на які комп'ютери їх ставити, як ними користуватися, шгучно обмежують доступ до можливих аналогів своїх розробок, не кажучи вже про додаткову оплату цих продуктів.

Недостатнє фінансування освітніх установ змушує шукати рішення, що надають можливість заощадити під час купівлі обладнання, а вже купівля ліцензійного програмного забезпечення є достатньо великою проблемою.

Найбільш очевидним способом розв'язання даної проблеми є використання безкоштовного і вільно поширюваного програмного забезпечення. Термін «вільне програмне забезпечення» було запропоновано Річардом Столменом, засновником Проекту GNU, організованого у 1984 р. для розробки завершеної UNIX-подібної операційної системи GNU, яка відноситься до вільного програмного забезпечення.

Оскільки в літературі і пресі існує певна плутанина з термінологією, має сенс навести визначення використовуваних далі термінів. Це особливо доречно, коли ми говоримо про програми у школі, адже вільне програмне забезпечення поки дуже слабо проникло в цю найважливішу сферу застосування комп'ютерів.

Вільними називаються програми, автор (чи інший власник майнових авторських прав) яких опублікував (оприлюднив) їх у супроводі так званої «вільної ліцензії», що дозволяє:

- 1) користуватися програмою для будь-яких цілей і на необмеженій кількості комп'ютерів або місць в мережі;
- 2) безперешкодно отримувати доступ до її вихідних кодів;
- 3) виготовляти необмежену кількість додаткових її примірників, як для власного користування, так і для розповсюдження або здачі в прокат/оренду на тих же умовах, за плату або безоплатно;
- 4) модифікувати її як для власного користування, так і для поширення на тих же умовах.

На даний час існує велика кількість програмного забезпечення, доступного для вільного використання в школах, починаючи від освітніх програмних продуктів з використанням текстових редакторів і «офісних пакетів». Багато вільного програмного забезпечення для освіти працює на різних платформах таких як Фосс на Windows, Macintosh, Solaris, а також на GNU/Linux.

У Державному комітеті інформатизації України 12 травня 2009 р. відбулося громадське обговорення Концепції Державної цільової програми впровадження в органах державної влади програмного забезпечення з відкритим кодом, на якому чиновники повідомили про рішення переходу на open source до 2012 року і створення українського дистрибутиву на базі ОС Linux. 13 березня 2010 року, після початку співпраці з Державним Комітетом Інформатизації України, компанія «Лінукс Саппорт» запровадила новий проект – «Впровадження вільного програмного забезпечення в освітні установи України».

Для досягнення поставлених цілей і ефективного використання єдиного освітнього інформаційного середовища використовується пакет вільного програмного забезпечення, за допомогою якого може здійснюватися комплексне рішення таких найбільш значущих завдань:

- створення цифрових освітніх ресурсів і їх використання на уроці передбачає створення, поширення і впровадження в навчальний процес сучасних електронних навчальних матеріалів, розроблених з використанням новітніх інформаційних технологій, їх інтеграція з традиційними навчальними посібниками
- підготовка педагогів і освоєння ними нових способів навчальної роботи, підготовка педагогічних, адміністративних й інженерно-технічних кадрів закладів освіти, здатних використовувати у навчальному процесі новітні інформаційні технології. Стимулювання і заохочення використання таких технологій;
- оснащення шкіл засобами ІКТ, забезпечення установ освіти засобами обчислювальної техніки, сучасними електронними навчальними матеріалами,
- розвиток локальних і глобальних мереж, будівництво локальних мереж, що зв'язують кабінети навчальних закладів та надають можливість доступу до глобальних інформаційних мереж;
- зміни в управлінні школою, створення інформаційної інфраструктури системи освіти, що об'єднує інформаційні системи і ресурси освіти і підвищення кваліфікації, а також науково-дослідні, навчально-методичні й технологічні центри компетенції у сфері впровадження нових технологій в освіту;
- забезпечення процесу розвитку інформатизації, мотивація викладачів на нові розробки методології сучасної освіти на основі інформаційних технологій;

- створення єдиної інформаційної інфраструктури системи державного управління й регулювання у сфері освіти, формування її web порталу та іншої інфраструктури;
- реалізація комплексу заходів захисту, спрямованих на запобігання та усунення загроз інформаційної безпеки при взаємодії зі світовими інформаційними ресурсами. Внесення вкладу в підвищення національної безпеки країни шляхом зниження впливу зарубіжних виробників ПЗ на життєвий цикл інформаційних систем.

Очевидно, що єдиним реальним практичним способом створення єдиного інформаційного освітнього простору в країні є його базування на сучасних комп'ютерних засобах телекомунікаційного обміну, таких як глобальна мережа Інтернет. У зв'язку з цим зростає актуальність вимоги побудови інформаційних освітніх середовищ навчальних закладів у вигляді інформаційних освітніх Інтернет-порталів, заснованих на максимальному використанні переваг регіональних і глобальних інформаційних мереж.

Таким чином, на сьогоднішній день вже цілою низкою країн визнано доцільність використання вільного ПЗ в державному секторі та сфері освіти. Вільне програмне забезпечення містить у собі чималу кількість важливих, у тому числі й стратегічних, переваг, чи не найголовнішою серед яких є можливість суттєвого заощадження бюджетних коштів. Проте нормативна неврегульованість, недостатня обізнаність населення стосовно його переваг, а також доволі спорадичні та несистемні згадки про нього у вітчизняних медіа є найголовнішими причинами інерційності користувачів у даному питанні.

В Україні ми спостерігаємо майже 100% домінування комерційних програмних засобів.

Список використаних джерел

1. .Сергей Глушаков, Алексей Сурядный. Linux для дома и офиса: Учебный курс. – Харьков: Фолио , 2002. – 389 с
2. Система дистанційного навчання Moodle. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://download.moodle.org/>. – Заголовок з екрана.
3. Свободное программное обеспечение. Приложения для образования, культуры и доступа к информации. – ЮНЕСКО, 2009. – 122 с.
4. Open Source University Support System. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://openuss.sourceforge.net/openuss/index.html>. – Заголовок з екрана.